

Istraživanje spilje Grižine

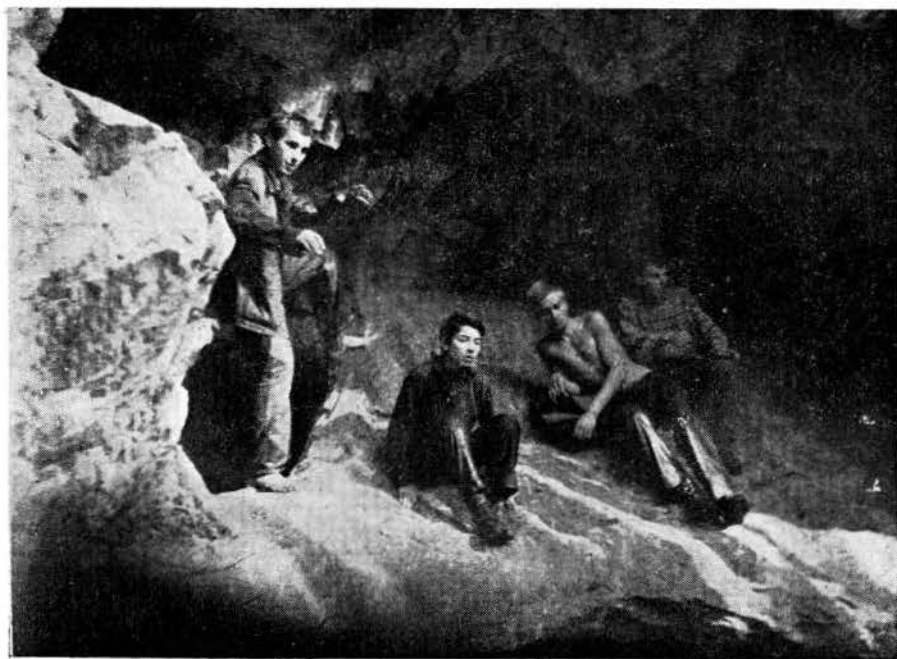
Na poziv Planinarskog društva »Petrov vrh« iz Daruvara organizirao je Planinarski savez Hrvatske istraživanje spilje Grižine. Istraživanje je povjereno ekipi speleologa iz PDS »Velebit«. Ekipa se sastojala od: vode istraživanja Radovana Čepelaka, i članova Željka Avdagića, Marijana Čepelaka, Ivana Kruhaka, Vilima Pencingera i Davorina Županića. Ekipa je vršila istraživanje spilje s još nekoliko predstavnika PD »Petrov vrh« i snimila ju je topografski i fotografski.

Spomenuta spilja je na najzapadnijem dijelu Papuka, sjeverno od brda Mali Javornik, udaljena od Daruvara 10 km zračne linije u pravcu jugoistoka. Ulaz u spilju okrenut je prema jugu, a smješten je u Grižinskom jarku, na desnoj obali potoka Grižine od kojeg je udaljen 50 m, na visini oko 10 m.

Do spilje se može najlakše doći ako se krene od željezničke stanice Sirač (na pruzi Banova Jaruga — Virovitica) kroz samo mjesto Sirač cestom prema 4 km udaljenom naselju Grižina. Od ovog naselja vodi put Grižinskim jarkom 2 km prema jugoistoku te 50 m desno od potoka, gledajući nizvodno.

Ulaz u spilju leži na 250 m apsolutne visine, orijentiran je prema jugu u previsnoj dolomitnoj stijeni oko 15 m dugoj i oko 8 m visokoj. Sastoji se u stvari od 3 otvora. Gornji i srednji ulaz su dovoljno veliki da kroz njih čovjek može proći, dok je donji ulaz uzak i nizak te služi za istjecanje vode iz spilje za vrijeme kiše. Od toga ulaza teče voda vododerinom do obližnjeg potoka Grižine.

Odmah iza ulaza spiljski hodnik ima pravac prema SI te nakon 4 km skreće prema S; tu se hodnik malo proširuje. Tlo je neravno a pokriveno je manjim komadima nanešenog kamenja. Do ovog dijela spilje još dopire danje svjetlo. Na devetom metru od ulaza je prva dvorana 10 m duga, 4 m široka i 4 m visoka. Ova nepravilna dvorana orijentirana je u pravcu SII. Tlo dvorane je strmo oko 45°, nagnuto je prema jugu, a pokriveno sigastim tvorevinama. Iz te dvorane hodnik se nastavlja istim smjerom dalje. Na 25. metru od ulaza je jedno proširenje. Lijeva strana ovog hodnika



je strma kao i u prvoj dvorani. Na stropu je otvor manjeg dimnjaka. Oko 30. metra od ulaza hodnik skreće u pravcu sjevera. Na ovom dijelu širina mu iznosi 2 m, a visina oko 7 m. Na 35. metru od ulaza proteže se u pravcu JI i taj smjer zadržava uglavnom do kraja. Na 40. metru od ulaza počinje druga dvorana. U desnom dijelu dvorane je malo jezerce oko 1,5 m dugo i isto toliku široko i duboko. Za vrijeme posjeta voda u jezeru bila je mutna. Lijeva strana dvorane je strma i penje se pod strop, gdje ima sigastih tvorevina. Iza jezerca postoji jedna stepenica visoka 2 m. Kroz pukotinu u toj stepenici vidi se još jedno jezerce spojeno s prethodnim. Ova stepenica je na početku jednog uskog i niskog hodnika čije je tlo pokriveno ilovačom i lokvicama vode što znatno otežava prolaz. Nakon pet metara ovog blatnog dijela dolazi kameno tlo, a zatim uski kanal s vodom. Voda u tom kanalu duboka je 25—30 cm, a dno je pokriveno tanjom naslagom ilovače. Nakon dvanaest metara prolaza kroz vodu je oko 2 m duga kamena zaravan, poslije koje opet dolazi voda. Nakon 5 m ove kamene zaravni tj. na 74. metru od ulaza spilja zakreće prema sjeveru, stijene se sužuju i čine usku pukotinu kojom je daljnji prolaz nemoguć. To je ujedno kraj istraženog dijela spilje koja je — kako se vidi — istražena u svemu 74 metara.

Područje ovog dijela Grižinskog jarka izgrađeno je od dolomitnih stijena gornje trijasko starosti. Nekoliko tektonskih pukotina pravca JZZ-SII presijeca dolomit. Duž tih pukotina je erozionim i korozionim djelovanjem vode nastao današnji oblik spilje. Spilja nije suha jer njome protječe potčić za vrijeme kišnih doba godine. Porijeklo vode nije tačno utvrđeno ali se pretpostavlja da se voda skuplja u sistemu pukotina zdrobljenog trijaskog dolomita. Kad padne veća količina vode, poraste vodno lice tj. nivo vode temeljnice, te suvišna voda izlazi iz spilje.

U spilji je primijećen znatan broj šimiša kao i drugih insekata koje bi trebali podrobnije istražiti biolozi.

U vrijeme istraživanja spiljom je lagano strujao zrak od ulaza prema unutrašnjosti, pa pretpostavljamo da spilja imade negdje neki otvor do kojeg nije moguće doći. Strujanje se osjetilo i na onom mjestu do kojega smo najdalje doprli.

Temperatura zraka u dvorani kod jezera iznosila je 13,7° C, dok se na ulazu temperatura kretala oko 14° C. Temperatura vode iznosila je 10° C.

Spilja Grižina, iako po veličini, dužini i ljepoti zaostaje za ostalim spiljama u Hrvatskoj, kao što su Cerovačke spilje, Lokvarka, Veternica i druge, od većeg je značenja zbog toga što je u Slavoniji, koja je pretežno ravnica, a i goroviti dio Slavonije nema krških terena na kojima bi mogao biti neki veći spiljski objekt.

